

TOIVOMUSMATTO

ITÄMAALAINEN SATU

50
penniä

ITÄMAALAISIA SATUJA

TOIVOMUSMATTO

SUOMENNOS ENGLANNINKIELESTÄ

PORVOOSSA
WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

Sulttaani puhuu pojilleen.

TOIVOMUSMATTO.

I LUKU.

Intiassa oli kerran sulttaani, jolla oli kolme poikaa. Vanhimman pojan nimi oli Hassan, toisen Ali ja nuorimman Ahmed. Heidät oli kasvatettu yhdessä serkkunsa, prinsessa Nouronniharin kanssa. Tämä oli sulttaanin nuoremman veljen tytär, joka isänsä kuoltua jäi hyvin pienenä orvoksi. Veljensä muistoa kunnioittaen ja säälien orvon nuoruutta ja turvatonta tilaa otti sulttaani pitääkseen huolta hänen kasvatuksestaan. Täten tyttö kasvoi palatsissa noiden kolmen nuoren prinssin kanssa, jotka kohtelivat häntä kuin sisartaan. Hän oli hyvin kaunis ja käytökseltään hieno sekä luonteeltaan hyvä ja nuhteeton. Näin tuli Nouronniharista aivan erinomainen sen ajan muihin prinsessoihin verraten.

Kun hän oli tullut täysi-ikäiseksi, aikoi sulttaani naittaa hänet ja mietti vakaasti, kuka sopisi hänelle sulhaseksi. Silloin huomasi hän, että hänen poikansa, kaikki nuo kolme prinssiä, olivat tyttöön rakastuneet.

Tämä seikka tuotti hänelle paljon huolta, sillä hän tiesi, ettei kumpikaan nuoremista pojista tahtonut luopua tytöstä vanhimman veljen hyväksi. Hän puhutteli kutakin heistä yksityisesti ja huomautti heille vakaasti, kuinka mahdotonta oli, että neito voisi olla kolmen miehen vaimona, ja mitä ikävyyksiä siitä koituisi, jos kukin heistä itsepintaisesti haluaisi häntä omakseen. Hän koetti parhaansa mukaan suostutella heitä tyytymään, jos prinsessa valitsisi yhden heistä, taikka sovussa yhdessä peräytymään, jos hän ottaisi puolisoikseen jonkun vieraan prinsin. Mutta kaikki oli turhaa. Nuoret prinssit olivat kaikki yhtä itsepäisiä.

Sulttaani mietiskeli paljon tämän pulmallisen seikan johdosta. Viimein kutsui hän heidät kaikki eteensä ja sanoi: »Poikani, koska en kehoituksillani ole voinut saada teitä järkiinne serkkuunne nähden, enkä myöskään voi pakottaa häntä ottamaan ketään teistä puolisoikseen, olen miettinyt erään keinon, joka ehkä miellyttää teitä ja säilyttää rauhan teidän välillänne, jos seuraatte neuvoani. Ajattelen että olisi parempi, jos te kaikki joksikin ajaksi poistuisitte ja matkustelisitte kukin erikseen jossakin vieraassa maassa, toisianne kohtaamatta. Tehän tiedätte, kuinka minulla on suuri halu saada museooni merkillisiä esineitä. Lupaen veljentyttäreni sille teistä, joka palatesaan tuo minulle harvinaisimman ja merkillisimmän esineen. Annan myöskin kullekin teistä riittävän rahasumman matkakuluja varten ja jotta, kun satutte tapaamaan jonkun merkillisen esineen, voisitte sen ostaa.

Tämä sulttaanin ehdotus miellytti prinssejä suuresti, sillä he olivat kiintyneitä isäänsä ja sen lisäksi oli kukin

omassa mielessään vakuutettu siitä, että häntä varmasti-kin onni tulisi suosimaan. He suostuivat kiitollisina ehdotukseen, ja pian sen jälkeen he varhain eräänä aamuna lähtivät yhdessä matkalle. Jotta heillä olisi suurempi vapaus matkustaessaan, olivat he puetut kauppamiehiksi. Kullakin oli seuralaisena orjaksi puettu uskollinen upseeri.

He kulkivat ensimmäisen päivän yhdessä ja yöpyivät samaan majapaikkaan, joka oli kolmen tien haarassa. Yhdessä illallista syödessään he tekivät sopimuksen, että kukin matkustaisi yhden vuoden ja että he sen kuluttua yhtyisivät toisiinsa tässä majapaikassa. Ensimmäiseksi saapuneen tuli odottaa toisia, joten he kaikki yhdessä palasivat sulttaanin palatsiin, niinkuin olivat sieltä yhdessä lähteneetkin.

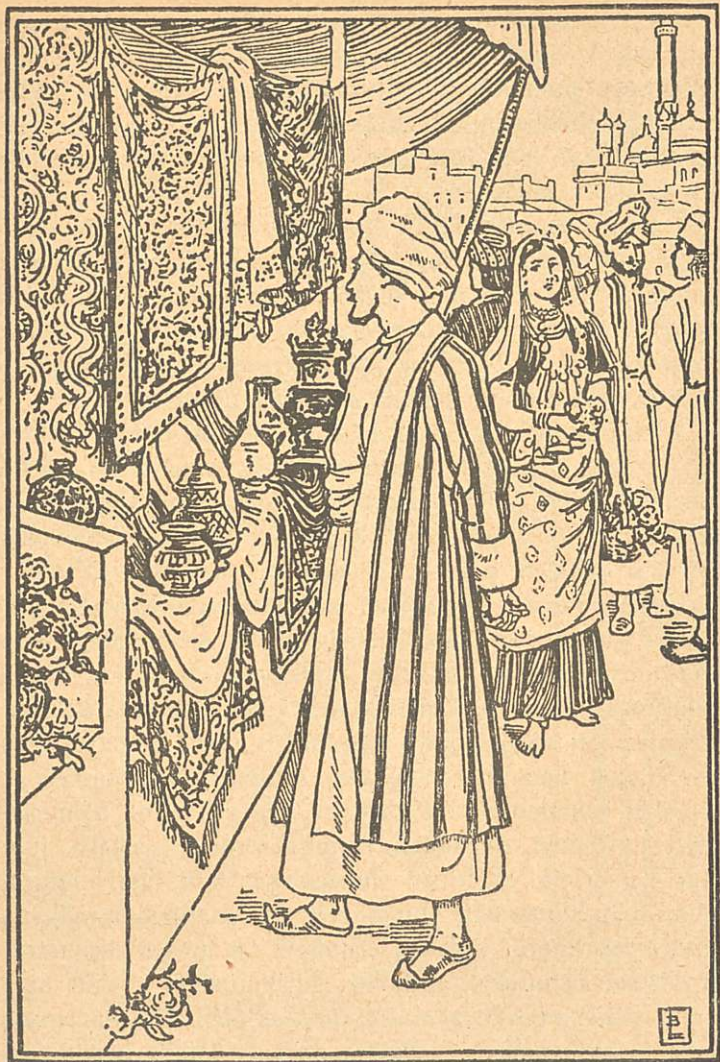
Varhain seuraavana aamuna syleilivät prinssit hellästi toisiaan; ja toivotettuaan toisilleen onnellista matkaa he erosivat, nousivat ratsuilleen ja läksivät kulkemaan kukin eri tietänsä.

II LUKU.

Prinssi Hassan, vanhin veljistä, oli kuullut ihmeellisiä kertomuksia Bisnagarin valtakunnan laajuudesta, rikkaudesta ja loistosta. Niinpä suuntasi hän matkansa Intianmeren rannikolle. Hän matkusti kolme kuukautta, milloin jonkun karavaanin mukana, milloin erikseen, erämaiden ja autioiden vuorien yli tai viljavien ja väkirikkaiden laaksojen kautta, kunnes pääsi Bisnagariin, samannimisen kuningaskunnan pääkaupunkiin ja sen hallitsijan asuinpaikkaan.

Sinne saapuessaan hän otti asuntonsa erääseen majataloon, jossa kävi paljo vieraita kauppiaita, ja alkoi heti tiedustella niitä kaupunginosia, joissa kauppiailla oli myymälänsä. Hän sai tietää, että kaupungissa oli neljä pääosaa ja että kunkin ulkoportti oli kahden penikulman

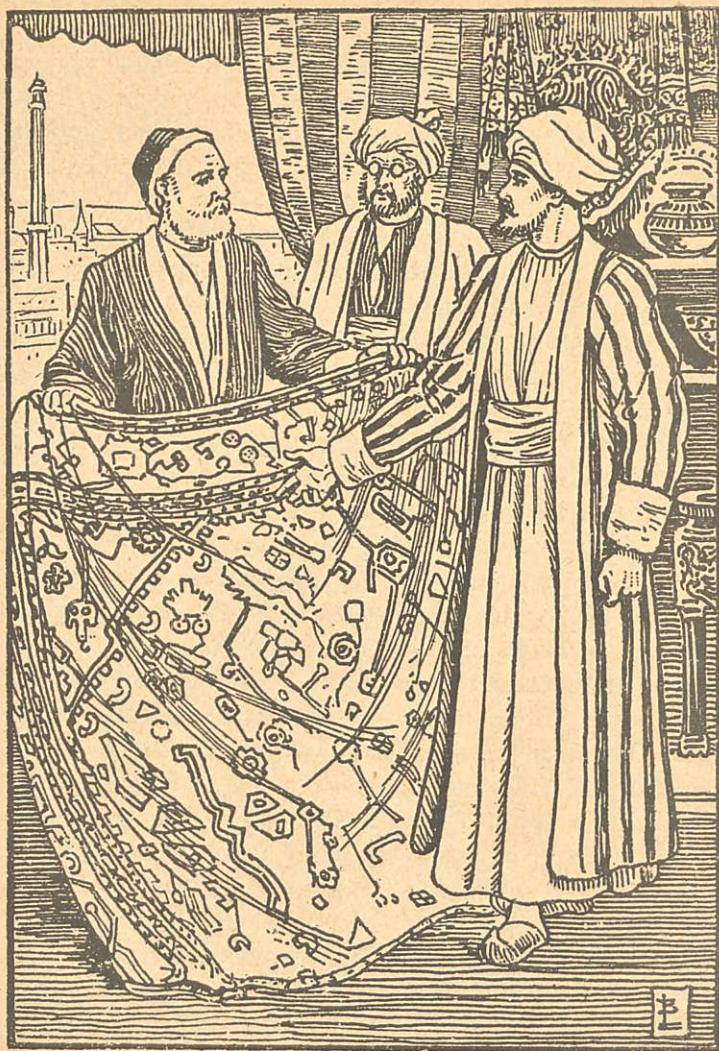
Hassan prinssi ihmettelee myymälöitä.

päässä vastakkaisesta ulkoportista. Näiden neljän kaupunginosan keskellä oli kuninkaan linna eli palatsi, kolmen pihamaan ympäröimä. Hassan prinssi päätti viivyttelämättä perehtyä kaupunkiin, ja niinpian kuin oli jonkun veran levännyt, lähti hän ulos ja suuntasi kulkunsa yhdelle kauppiaiden alueelle.

Se oli suuri ja käsitti useita myymäläkatuja. Myymälät olivat kaikki katettuja ja suojattuja auringon polttavalta kuumuudelta, kuitenkin oivallisesti valaistuja. Ne olivat yleensä samanmuotoisia ja samoin järjestettyjä; ja kaikki kauppiaat ja käsityöläiset, jotka työskentelivät jollakin erityisellä tavara-alalla, asuivat samalla kadulla.

Hassan prinssi käveli hiljalleen katuja myöten, silloin tällöin aina luoden ihmetteleviä katseita ympärilleen. Siellä oli myymälöitä, jotka olivat täynnä hienoimpia Intian liinankankaita, muutamat niistä kirjaituja mitä loistavimmilla väreillä, kukkien, puiden, ihmisten ja eläinten kuvilla; toisissa oli Persian ja Kiinan silkikankaita, toisaalla taas sieviä japanilaisia porsiiniastioita tai kaikenlaatuisia ja muotoisia mattoja. Hassan prinssi saattoi tuskin uskoa silmiänsä. Mutta kun hän saapui kultaseppien ja jalokivi-kauppiaiden myymälöihin, hän ihan huumautui myytäväksi asetettujen timanttien, helmien, rubiinien, smaragdien ja muiden kalliiden kivien loistosta. Ja jos häntä hämmästytti tuollainen rikkauden paljous yhdellä paikalla, niin tuli hän vielä enemmän ihmeisiinsä, kun hän huomasi että, lukuunottamatta bramiineja ja temppeleipalvelijoita, joiden uskonnon mukaan elämässä on luovuttava maailmallisista turhuuksista, koko valtakunnassa tuskin näki ainoatakaan miestä tai naista, jolla ei olisi ollut kaulanauhoja ja rannerenkaita, jalka- ja nilkkakoristeita, kaikki tehtyjä helmistä tai muista kalliista kivistä.

Toinen seikka, jota Hassan prinssi erityisesti ihmetteli,

Prinssi paljoksuu hintaa.

oli ruusujen runsaus. Ruusuja, ruusuja kaikkialla — kaduilla vilisevien kukkakauppiaiden tarjottimilla, myymälöissä, asunnoissa, ihmisten käsissä tai hiuksissa; nämä intialaiset rakastivat kauniita kukkia niin suuresti, että he tuskin ollenkaan olivat liikkeellä ilman kukkavihkoa, ja koko alue oli suloisen tuoksun vallassa.

Kun Hassan prinssi oli tutkinut koko tämän kaupunginosan, katu kadulta, ajatellen sitä kauppatavarain paljoutta, mikä siellä oli nähtävissä, rupesi häntä väsyttämään. Eräs kauppias, joka näki hänen näin kävelevän uupuneen näköisenä, pyysi kohteliaasti häntä astumaan myymäläänsä ja siellä levähtämään. Prinssi kiitti ja noudatti kutsua. Mutta tuskin hän oli muutamia minutteja istunut, niin tuli myymäläkatua pitkin huutaja, jolla oli matto kainalossa, ja tarjosi tätä kaupaksi kolmestakymmenestä kukkarollisesta kultaa. Se oli vain pienehkö matto, noin kuusi jalkaa sivulleen, jokseenkin keskinkertainen kudonnoltaan ja väriltään, ja prinssiä ihmetytti, että mies saattoi pyytää niin kallista hintaa matosta, joka näytti olevan paljon kehnompi, kuin monet, joita hän oli nähnyt myymälöissä kaupattavan paljon halvempaan hintaan. Hän senvuoksi kutsui huutajan luokseen ja pyysi katsella mattoa.

Huutaja, joka luuli häntä kauppiaksi, suostui pyyntöön, astui myymälään ja levitti maton, joka tarkemmin tutkiessakaan ei näyttänyt sen paremmalta. Hassan prinssi tarkasteli sitä perinpohjin ja sanoi sitten huutajalle, että hinta hänen mielestään oli tavattoman kallis.

»Herra», sanoi huutaja, »jos hinta teistä tuntuu ylen kalliilta, miten sitten hämmästyttäkään, kun kerron teille, että minun on käsketty nostamaan se neljäänkymmeneen kukkarolliseen eikä luovuttamaan sitä vähemmästä.»

»Sitten,» sanoi prinssi, »on siinä varmastikin jotakin erityisemmän merkillistä, josta minä en mitään tiedä.»

Toivomusmatolla.

»Oikein arvasitte, herra,» sanoi huutaja, »ja uskotte sen hyvinkin, kun saatte tietää, että tämä on toivomusmatto. Jokainen, joka sillä istuessaan toivoo pääsevänsä mihin toiseen paikkaan tahansa, saa huomata itsensä heti siirretyksi sinne, eikä mitkään seinät tai muurit tai muut esteet voi häntä pidättää.»

Tämän ihmeellisen selityksen kuullessaan prinssi muisti, että hänen matkansa erityisenä tarkoituksena oli löytää joku oikein harvinainen esine, jonka voisi viedä kotiin isänsä museoon, ja hän, vaikka matkustelisi kuu-kausiakin, tuskin voisi tavata mitään sen harvinaisempaa ja merkillisempää, kuin tämä matto oli, tai mitään muuta, mikä tuottaisi isälle suuremman tyydytyksen. Niinpä hän nyt sanoi huutajalle: »Jos tällä matolla todella on sellainen kyky, kuin olette sanonut sillä olevan, en pidä neljäkymmentä kukkarollista liian kalliina hintana, annanpa vielä teille itsellenne jonkun lahjankin kaupanpäälliseksi.»

»Herra», sanoi huutaja, »olen puhunut teille totuuden, ja teidän on helppo tulla siitä vakuutetuksi. Jos haluatte maton ostaa, luulen, ettei teillä ole tällä hetkellä niin paljon rahaa mukanne ja että minun on tultava teidän kanssanne majataloon, jossa asutte. Tämän herran luvalla menemme hänen myymälänsä takasuojaan ja siellä minä levitän maton; ja jos te silloin istuudutte sille minun kanssani ja toivotte, että meidät siirrettäisiin majataloon teidän huoneeseenne, niin kauppa menköön myttyyn, ellemme heti saavu sinne.»

Nämä ehdot tuntuivat prinssistä täysin hyväksyttäviltä, ja hän suostui niihin. Ja niinpä he nyt, saatuaan kauppiaalta luvan, menivät tämän takahuoneeseen, levittivät maton ja istuutuivat sille. Prinssi toivoi että siirtyisivät majataloon hänen huoneeseensa. Ja samassa he jo olivatkin siellä.

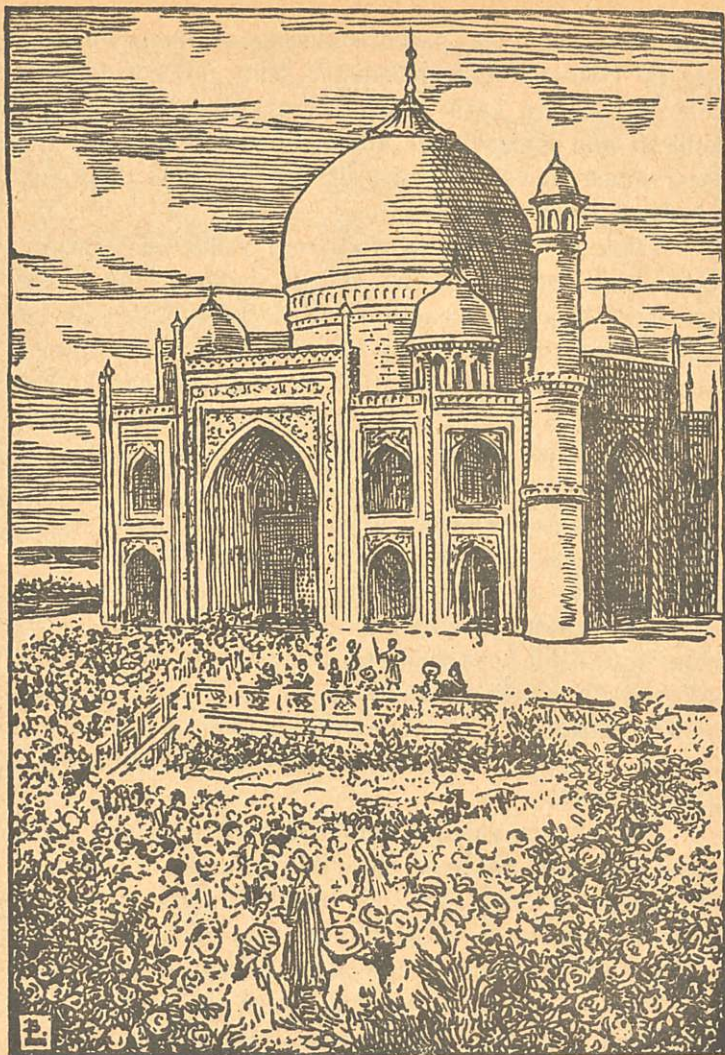
Hassan prinssi kuninkaan edessä.

Kun ei tarvittu mitään lisäkoetusta siitä, että huutaja oli puhunut totta tästä toivomusmatosta, maksoi Hassan prinssi hänelle mielellään nuo neljäkymmentä kukkarollista, antoipa hänelle itselleen vielä lahjaksi kaksikymmentä kultarahaa.

Prinssi oli kovin iloissaan ajatellessaan, että hän heti, kun oli saapunut Bisnagarin valtakuntaan, ja ilman etsimättä oli saanut omakseen näin harvinaisen aarteen. Hän oli varma siitä, että hän sillä voittaisi Nouronnihar prinsessan puolisokseen. Sillä hänen mielestään ei ollut todennäköistä, vaan suorastaan mahdotontakin, että jompikumpi hänen nuoremista veljistään voisi löytää jotakin tämän maton veroista. Hän olisi mielellään jo samana päivänä siirtänyt itsensä siihen majataloon, jonka he olivat sopineet yhtymäpaikakseen; mutta kun oli vielä aikaa monta kuukautta määräpäivään, ja kun hän oli utelias näkemään Bisnagarin kuninkaan ja hänen hovinsa sekä halusi kaikin mokomin oppia tuntemaan tämän valtakunnan tavat ja lait sekä uskonnon, päätti hän viipyä siellä kauemmin.

Bisnagarin kuninkaalla oli tapana kerran viikossa päästää puheilleen kaikki ulkomaalaiset kauppiaat, jotka sattuivat siellä olemaan. Tällä tavoin Hassan prinssi, joka tarkoin salasi todellisen nimensä ja arvonsa, sai usein tilaisuuden nähdä kuninkaan. Kuningas, joka huomasi että hän oli älykäs, komea sekä erittäin kohtelias ja miellyttävä nuorukainen, kiinnitti erityisesti huomiotaan häneen ja kyseli häneltä paljon hänen kotimaastaan ja sen hallitsijasta, hänen valtakuntansa laajuudesta ja rikkaudesta sekä hänen hallitusjärjestelmistään.

Milloin prinssin ei ollut mentävä kuninkaan luokse, käytti hän aikansa tutustuakseen Bisnagarin ja sen ympäristön merkillisyyksiin. Muun muassa hän kävi katso-massa erästä pakanain temppeliä, joka oli rakennettu koko-

Temppli.

naan vaskesta. Sen pääkoristuksena oli ihmisenmuotoinen ja -kokoinen epäjumalankuva, tehty pelkästä kullasta; sillä oli silminä kaksi rubiinia, jotka olivat asetetut paikoilleen niin ihmeellisesti, että ne näyttivät katsovan suoraan siihen henkilöön, joka sitä katseli, olipa tämä millä taholla tahansa.

Tämä ei ollut ainoa temppele; siellä oli toinenkin, vielä kuuluisampi. Se oli eräässä kylässä noin neljän hehtaarin laajuisen kentän keskellä. Tälle kentälle oli istutettu ruusupensaita niin tiheään, että se oli todellinen ruusutarha. Sen ympärillä oli matala, rinnan korkeudelle ulottuva muuri, jotta eläimet eivät pääsisi sinne. Kentän keskellä oli pengermä, noin viisi tai kuusi jalkaa korkea ja peitetty kivillä niin kauniisti, että niiden liitekohtia ei voinut erottaa, joten koko peite näytti olevan tehty yhdestä ainoasta kivistä. Tämän pengermän keskellä kohosi temppele ja sen keskellä viidenkymmenen kyynärän korkuinen kupooli. Se näkyi penikulmien päähän. Kun astui temppeleihin, sai huomata että tämä kupooli sisäpuolelta oli koristettu kolmeen riviin asetetuilla hienoilla maalauksilla, eikä temppeleissä yleensä ollut mitään kohtaa, joka ei olisi ollut koristettu maalauksilla ja epäjumalankuvilla.

Joka ilta ja aamu pidettiin tässä temppeleissä juhlia, joissa soitettiin, leikittiin, tanssittiin ja laulettiin. Temppelelin papeilla ja kylän asukkailla olikin elantonsa ja toimeentulonsa yksinomaan niistä uhrilahjoista, joita valtakunnan joka taholta joukoittain saapuvat pyhiinvaeltajat sinne toivat.

Hassan prinssi oli myöskin läsnä hovijuhlissa, joka vuosittain pidetään Bisnagarissa. Maakuntien kaikkien maaherrain, linnojen päälliköiden, kaupunkien hallintomiesten ja oppineimpien bramiinien tuli siinä olla läsnä, ja muutamat heistä olivat niin etäältä, että tarvitsivat neljä

Oppinut norsu.

kuukautta tulomatkaa ja saman verran paluumatkaa varten. Tämä hovijuhla, johon saapui lukematon paljous Intian kansaa, pidettiin kentällä, joka oli niin laaja, kuin silmä saattoi kantaa. Kentän keskellä oli tilava nelikulmainen alue, jonka joka sivulle oli rakennettu korkea aitio istuimiseen kuninkaan kutsuvieraita varten. Nämä aitiot olivat upeasti laitetut ja koristetut sisäpuolelta, ja ulkopuolelle oli maalattu kauniita maisemia, joissa nähtiin kaikenlaatuksia eläimiä, lintuja ja hyönteisiä — yksinpä kärpäset ja sääsketkin oli niihin kuvattu niin luonnollisiksi kuin mahdollista.

Nelikulmion joka sivulla oli riveihin järjestettyinä pienen välimatkan päässä toisistaan tuhat norsua komeissa valjaissa, kullakin selässään nelikulmainen puinen torni. Nämä eläimet ne miellyttivät Hassan prinssiä kaikkein enimmin. Suurin norsuista erkani nyt rivistään ja asteli paikalle, jossa noin kahden jalan korkuinen puunkanto kohosi maasta. Norsu nousi kannon päähän, sovittaen siihen kaikki neljä jalkaansa, ja seiso siinä lyöden kärsällään tahtia musiikin mukaan. Toinen norsu asettui suurelle laudalle, joka oli pantu poikkipuolin pölkyn päälle, ja keinutteli siinä itseään ylös- ja alaspäin musiikin tahtiin.

Hassan prinssi olisi voinut jäädä Bisnagariin siksi, kunnes sovittu vuosi olisi loppuun kulunut; kun hänellä oli toivomusmattonsa, ei hänen tarvinnut suorittaa tuota pitkää paluumatkaa. Mutta hänen ajatuksena askaroivat niin paljon Nouronnihar prinsessassa, ja hän oli myös jo niin täysin tyydytetty kaikesta siitä ihmeellisestä, mitä hän tähän asti oli nähnyt, että hän pian tuon hovijuhlan jälkeen päätti palata ja rauhassa odottaa ennenmainitussa majatalossa, kunnes hänen veljensä saapuisivat; sillä vaikka hän tunsikin velvollisuudekseen olla näkemättä prinses-

Ali prinssi Shirazissa.

saa, kuvitteli hän kuitenkin, että hänelle olisi mieluisempaa ja onnellisempaa olla prinsessaa lähempänä.

Niinpä hän eräänä päivänä maksoi majatalon isännälle huoneensa vuokran ja määräsi, milloin tämä saisi tulla ottamaan sen avaimen, sanomatta kuitenkaan, millä tavalla tai milloin hän seuralaisensa kanssa aikoi lähteä. Sillä hän ja valepukuinen upseeri, jonka hän oli tuonut mukanaan, menivät huoneeseen, sulkiivat sen oven, jättäen avaimen ulkopuolelle, ja levittivät maton lattialle. He asettuivat kumpikin sille istumaan, ja prinssi lausui toivomuksen.

Samalla hetkellä he huomasivat olevansa tuossa sovituksessa majatalossa monen sadan penikulman päässä. Täällä Hassan prinssi vuokrasi huoneen ja eli siellä kauppiaan valepuvussa hiljaisesti upseerinsa kanssa, kunnes hänen veljensä muutamia viikkoja myöhemmin saapuivat.

III LUKU.

Ali prinssi, otettuaan tienristeyksessä jäähyväiset veljiltänsä, ratsasti eteenpäin jonkun matkaa, kunnes hän tapasi karavaanin, joka oli matkalla Persiaan. Hän sai luvan liittyä siihen, ja neljä kuukautta matkustettuaan hän saapui Shirazin kaupunkiin. Täällä hän otti asuntonsa erääseen ravintolaan, jossa asui myöskin muutamia jalokivikauppiaita, joihin hän oli tutustunut matkalla, esiintyen hänkin heille jalokivikauppiaina.

Seuraavana aamuna, sill'aikaa kuin hänen tuttavansa kauppiaat availivat ja järjestelivät tavaramyittyjänsä, kävi Ali prinssi tutkimassa sitä kaupunginosaa, jossa myytiin kalliita kiviä, kulta- ja hopeateoksia, kultakirjavaatteita, silkkiä, hienoja liinavaatteita ja muita valiotavaroita. Paikka oli tunnettu Bezestein-nimellä. Se oli tilava ja hyvin

Mitä prinssi putkella näki.

rakennettu kauppahalli, katetun torin tapainen, suurien patsaiden varaan holvattu; seinien sekä sisä- että ulkopuolelle oli tehty pieniä myymälöitä. Ali prinssi kulki ympäri Bezesteiniä ja katseli ihmetellen ja ihailien sitä kalliiden tavarain paljoutta, mikä tänne oli koottu ja asetettu myytäväksi.

Sisä- ja ulkopuolella, pitkin kivitettyjä käytäviä, pylväiden välitse, kulki joukko huutajia kantaen tavaroita myytäväksi. Ali prinssi nojautui erääseen pylvääseen ja tarkasti heitä jonkun aikaa. Hän kiinnitti erityisesti huomionsa erääseen huutajaan, jolla ei näyttänyt olevan myytävänä mitään muuta kuin yksinkertainen, sileä norsunluinen putki, noin jalan pituinen ja tuuman paksuinen; sitä hän tarjosi kolmestakymmenestä kukkarollisesta kultaa. Ali prinssi arveli, että huutaja mahtoi olla hullu, kun pyysi niin tavatonta hintaa tavallisesta norsun hampaasta; hän lähti heti paikaltaan ja meni lähellä olevaan myymälään, jonka ovella seisoi kauppias.

»Herra», sanoi Ali tervehtien, »tahdotteko olla hyvä ja katsoa tuota huutajaa, jolla on norsunluinen putki. Sanokaa, herra, onko hän hullu? Olenpa melkein varma siitä.«

»Enpä uskoisi, herra», vastasi kauppias, »hän oli ihan täydessä tolkussaan eilen. Voin vakuuttaa teille että hän on meidän paraita huutajiamme, ja häntä käytetään aina, kun on jotakin erityisen arvokasta tarjottavana kaupaksi. Jos hän huutaa tuon norsunluisen putken hinnaksi kolmekymmentä kukkarollista kultarahaa, on se varmaankin sen arvoinen tai vielä kalliimpi; jostakin syystä se vaan ei ole huomattavissa. Hän tulee pian tännepäin, ja silloin kutsumme hänet puheillemme; ettekö halua sillävälän käydä sisälle ja istuutua sohvalleni lepäämään?»

Prinssi ostaa putken.

Ali prinssi kiitti kauppiasta ja suostui hänen ystävälliseen tarjoukseensa. Huutaja saapuikin pian, ja kauppias kutsui hänet puheilleen. Mies astui myymälään, ja viitaten kädellään prinssiin päin sanoi kauppias: »Olkaa hyvä ja sanokaa tälle herralle, joka vastikään kysyi minulta oletteko te täydellä järjellänne, mitä te tarkoitate tarjotessanne tavallista norsunluista putkea, jolla ei näytä olevan suurtaakaan arvoa, kolmestakymmenestä kukkarollisesta. Minä olisin kovin hämmästynyt, ellen tietäisi että te olette ymmärtäväinen mies.»

»Herra», sanoi huutaja, kääntyen Ali prinssiin päin, »te ette ole ainoa henkilö, joka on pitänyt minua hulluna tämän putken vuoksi. Saatte itse päättää, miten on laita, kun kerron teille sen harvinaisen ja merkillisen ominaisuuden. Tässä putkessa, herra,» lisäsi hän ojentaen sitä nähtäväksi »on kuten näette kumpaisessakin päässä lasi. Jos te nyt katsotte toisen lasin läpi ja samalla toivotte saavanne nähdä jotakin, mikä ei ole täällä läsnä, niin te haluatte saada putken heti omaksenne.»

»Todellakin», vastasi Ali prinssi, »minä tahdon antaa teille minkä hyvityksen tahansa teidän loukkaamisestanne, jos te voisitte saada minut vakuutetuksi, että puheenne on totta». Hän otti putken varovasti käteensä. »Näyttäkää minulle, kumpaisesta päästä minun on katsottava.»

Huutaja näytti, ja prinssi asetti putken silmänsä eteen ja toivoi, että sillä hetkellä saisi nähdä isänsä sulttaanin. Ja samassa silmänräpäyksessä hän näki isänsä istumassa valtaistuimellaan, neuvostonsa keskellä ja täysin terveenä. Sitten toivoi hän saavansa nähdä Nouronnihar prinsessan; ja putken katsoessaan hän todella näki prinsessan hymyilevänä ja hyvätuulisena hovineitojensa keskellä.

Ali prinssi ei kaivannut enempiä kokeita tullakseen vakuutetuksi siitä, että tämä putki oli arvokkain esine, minkä hän ehkä milloinkaan tapaisi, ei vain Shiraz'issa,

vaan koko maailmassa. Ja hänestä tuntui, että hänen ei pitäisi päästää käsistään tilaisuutta hankkia niin harvinaisen ja merkillisen aarteiden isänsä museoon. Hän sanoi siis huutajalle: »Olen todella pahoillani, että erehdyin ajattelemaan teistä niin pahoin, mutta minä toivon voivani korvata sen seikan ostaessani tämän putken. Mikä on alin hinta, minkä omistaja on määrännyt sille?»

Huutaja vastasi, että häntä, vaikka olikin huutanut myyvänsä putken kolmestakymmenestä kukkarollisesta, oli kielletty missään tapauksessa luopumasta siitä alle neljäkymmenen, ja jos prinssi epäilisi hänen sanojaan, oli hän valmis viemään hänet isäntänsä luokse. Ali prinssi vakuutti täysin luottavansa hänen rehellisyyteensä; ja niin hän lähti majataloonsa, jossa hän maksoi huutajalle putken hinnan.

Ali prinssi oli hyvin iloinen tästä kaupasta, sillä hänen mielestään ei ollut todennäköistä, vaan jopa mahdotontakin, että jompikumpi hänen veljistään voisi tuoda tullessaan jonkun merkillisen esineen, joka edes puoliksi-kaan ilahuttaisi hänen isäänsä siinä määrin kuin tämä norsunluinen putki. Hän piti jo prinsessaa omanaan, ja sydän keveänä hän päätti nyt käydä katsomassa kaikkia mielenkiintoisia ja merkillisiä nähtävyyksiä Shirazissa ja sen ympäristössä, kunnes karavaani, jonka mukana hän oli tullut, jälleen palaisi Intiaan.

Kun jommoisinkin ajan kuluttua karavaani oli lähtövalmiina, liittyi Ali prinssi sen matkaan ja pääsi muutamien kuukausien päästä hyvissä ajoin majapaikkaan, joka oli sovittu heidän yhtymäpaikakseen. Täällä hän tapasi Hassan prinssin jo palanneena. Mutta kun heidän oli vielä odotettava nuorinta veljeään, Ahmed prinssiä, olivat he kumpikin visusti vaiti omista seikkailuistaan ja saavutuksistaan.

IV LUKU.

Kun Ahmed prinssi erosi veljistään majatalon lähellä, lähti hän kulkemaan tietä, joka pitkän matkan perästä vei hänet Samarkandiin, keski-Aasiaan.

Saapumisensa jälkeisenä päivänä hän meni, kuten hänen veljensäkin, kauppiaiden myymälöihin. Hän ei ehtinyt siellä vielä kauan vaeltaa, suuresti ihmetellen niitä rikkaita tavaroita, mitä siellä oli nähtäväksi pantu, kun eräs huutaja kulki hänen ohitsensa, kaupiten jotakin, mikä näytti tavallisen omenan muotoiselta, kolmenkymmenenviiden kultakukkarollisen hinnasta.

Ahmed prinssi pysähtyi huutajan ja sanoi: »Sallitko minun katsoa sitä omenaa. Ja olkaa hyvä ja sano-kaa, mitä merkillistä siinä on, kun voitte vaatia niin korkean hinnan esineestä, joka näyttää olevan vain vähäarvoinen leikkikalu.»

»Herra», sanoi huutaja, pannen omenan hänen käteensä, »ulkomuodolleen on tämä kyllä tavallinen omena; mutta ken sen omistaa, hänellä on hallussaan arvaamaton aarre; luulen että myönnätte sen, kun saatte tietää, mitä se voi aikaansaada. Tämä omena, herra, voi parantaa sairaita vaikeimmistakin taudeista — kuumeesta, keuhkotulehduksesta, rutosta ja muista ankarista sairauksista; vieläpä, vaikka sairas on kuolemaisillaan, se voi heti palauttaa hänet täyteen terveyteen. Tämä tapahtuu mitä mukavimmalla tavalla: teidän on vain pidettävä omenaa sairaan nenän edessä ja annettava hänen haistaa sitä.»

»Jos se, mitä kerrotte minulle, on totta», virkkoi Ahmed prinssi, »niin on tämä todellakin ihmeellinen omena. Mutta kuinka voi minun kaltaiseni tavallinen ihminen, joka haluaisi saada sen omakseen, olla vakuu-

Huutaja tarjoo omenan-näköistä esinettä.

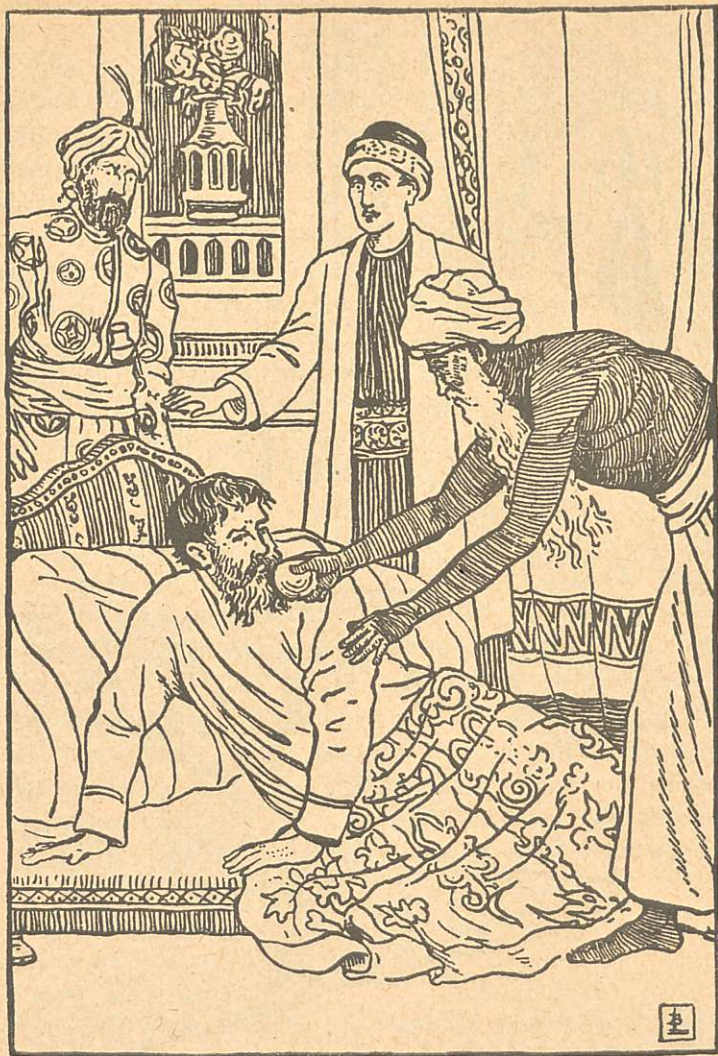
tettu siitä, että siinä ei ole mitään petosta tai että te ette ole sitä liiaksi ylistänyt?»

»Herra», vastasi huutaja, »tämä omena on tunnettu koko Samarkandin kaupungissa. Teidän ei tarvitse muuta kuin kysyä joltakin kauppiaalta, jonka näette täällä jossa-kin myymälässä, ja kuulla mitä he sanovat; useapa heistä ei olisi nyt elossa, jos he eivät olisi käyttäneet hyväkseen tätä erinomaista parannuskeinoa. Se on tulos erään tässä kaupungissa asuneen kuuluisan filosofin tutkimuksista; hän käytti koko elämänsä tutkiakseen kasveja ja kivennäisiä sekä niiden vaikutusta ihmisen olentoon, ja täten hän viimein kykeni aikaansaamaan mitä ihmeteltävimpiä parannuskeinoja. Ikävä kyllä, hän sairastui aivan äkisti ja kuoli, ennenkuin sai aikaa koetella omaa parannuskeinoaan, jättäen vaimon ja suuren lapsijoukon hyvin tukalaan asemaan; hankkiakseen rahaa perheensä elatukseksi ja ylläpidoksi on leski nyt päättänyt myydä omenan.»

Sillaikaa kuin huutaja näin selitteli Ahmed prinssille omenan ihmeellisiä vaikutuksia, oli suuri ihmisjoukko kokoontunut heidän ympärilleen; ja yksi joukosta, eräs kauppias, sanoi nyt Ahmed prinssille: »Herra, yksi minun tuttavistani on tällä haavaa vaarallisesti sairaana ja hänen elämisestään ei ole toiveita; eikös tämä tarjoisi sopivaa tilaisuutta tuon omenan voiman todistamiseksi?»

Ahmed prinssi hyväksyi tämän ehdotuksen ja, kääntyen huutajan puoleen, sanoi: «Jos te todella voitte parantaa mainitun miehen antamalla hänen haistaa omenaa, niin minä ilomiehellä ostan sen teiltä neljälläkymmenellä kukkarollisella kultarahaa.»

Huutaja, joka oli saanut määräyksen myydä sen tästä hinnasta, suostui mielellään suorittamaan tuon kokeen; ja hän lisäsi, ettei tarvitsisi pelätä sen epäonnistumista, koska omenan voima ei voinut kulua tyhjiin.

Muutaman minuutin päästä mies nousi terveenä.

Ahmed prinssi tapaa veljensä.

Kauppias kulki edellä sairaan ystävänsä taloon, ja Ahmed prinssi sekä huutaja seurasivat häntä. He menivät huoneeseen, jossa sairas makasi, ollen jo aivan tajuttomana. Huutaja pani nyt hiljaa omenan hänen nenänsä eteen, ja muutaman minuutin perästä hän nousi ylös aivan terveenä ja kysyi, mikä sen vaikutti.

Ahmed prinssi, omin silmin saatuaan todistuksen, päätti heti kaupan. Hän vei huutajan majataloonsa, maksoi hänelle neljäkymmentä kukkarollista ja sai omenan. Kun sillä hetkellä ei ollut mitään Intiaan palaavaa karavaania, hän käytti aikansa siihen asti, kunnes sellainen oli lähtövalmiina, katsellakseen kaikkia Samarkandissa ja sen ympärillä olevia merkillisyyksiä ja nähtävyyksiä, eritenkin Sogda laaksoa, jota arabialaiset pitävät yhtenä maan neljästä paratiisista sen puutarhojen, viljelysten ja palatsien sekä kaikenlaatuisten hedelmien paljouden vuoksi.

Ahmed prinssi odotti mitä suurimmalla kärsimättömyydellä karavaanin lähtöä, sillä hän oli omassa mielessään vakuutettu siitä, ettei kumpikaan hänen veljistään kykenisi esittämään mitään likimainkaan yhtä arvokasta, kuin tämä ihmeellinen omena oli, ja että Nouronnihar prinsessa tulisi hänen omakseen. Viimeinkin hän pääsi lähtemään pitkälle paluumatkalle, jonka hän suoritti varsin onnellisesti, ja saapui täysin terveenä majataloon, jossa Hassan prinssi ja Ali prinssi jo odottelivat häntä.

V LUKU

Heti kun Ahmed oli saapunut syleilivät veljekset toisiaan ja toivottivat toisilleen onnea sen johdosta, että olivat terveinä ja vahingoittumatta palanneet matkoiltaan siihen paikkaan, josta olivat lähteneet.

»Veljet», sanoi Hassan prinssi vanhimpana, »meillä on kyllä jäljestäpäin aikaa huvitella toisiamme matkakertomuksillamme. Siirtykäämme nyt heti siihen asiaan, jolla on mitä suurin merkitys meille kullekin. Näyttäkäämme kukin se merkillinen esine, minkä olemme tuoneet mukanamme, jotta voisimme edeltäpäin niitä arvostella ja saada jotakin käsitystä siitä, kenelle meistä isämme sultaani todennäköisesti on antava prinsessan.»

»Aluksi», jatkoi Hassan prinssi, »minä kerron teille, että se merkillisyys, minkä minä olen tuonut Bisnagarin valtakunnasta, on tämä matto, jolla istun. Se näyttää kyllä aivan tavalliselta, mutta minä maksoin siitä siellä neljäkymmentä kultakukkarollista, ja te myöntänette, että se hinta ei ollut liian korkea, kun kerron teille, että jokainen, joka istuu sillä, kuten minä nyt istun, ja toivoo tulevansa siirretyksi toiseen paikkaan, kuinka etäälle tahansa, on heti siirtyvä sinne. Palatessani tänne Bisnagarista minä en käyttänyt mitään muuta keinoa kuin tätä ihmeellistä mattoa, ja palvelijani voi kertoa teille, kuinka kauan viivyimme sillä matkalla.»

Hassan prinssi päätti puheensa ja katsoi veljiinsä. He vaikenivat hetken, mutta sitten sanoi Ali prinssi: »Minun täytyy tunnustaa, että sinun mattosi, veli, on ihmeellisimpiä esineitä, mitä milloinkaan olen kuullut tai nähnyt, jos sillä on sellainen voima kuin kerroit, ja sitä hän minulla ei ole syytä epäillä. Mutta sinun täytyy myöntää, että voi olla muitakin esineitä, jotka ovat — en tahdo sanoa ihmeellisempiä, mutta ainakin yhtä ihmeellisiä toisessa suhteessa. Tämä norsunluinen putki,» hän sanoi näyttäessään sitä veljilleen, »eiköhän se osoittaudu vielä merkillisemmäksi kuin Hassanin matto! Se maksoi minulle paljon, ja sinä myöntänet ettei minua ole petetty,

»Muutaman minuutin päästä prinsessamme on kuoleva.»

kun kerron, että katsoessasi sen toisesta päästä voit nähdä mitä ikinä haluat. Ota se käteesi,» sanoi Ali prinssi, tarjoten putken vanhemmalle veljellensä, »ja koettele itse sitä.»

Hassan prinssi otti putken ja pani sen nopeasti silmänsä eteen, haluten kiihkeästi nähdä Nouronnihar prinsessan ja miten hän jaksoi. Ali ja Ahmed prinssi katsoivat häneen ja hämmästyivät suuresti, kun näkivät hänen kasvonilmeensä äkisti muuttuvan ja hänen nähtävästi olevan erityisen tuskan ja surun valtaamana.

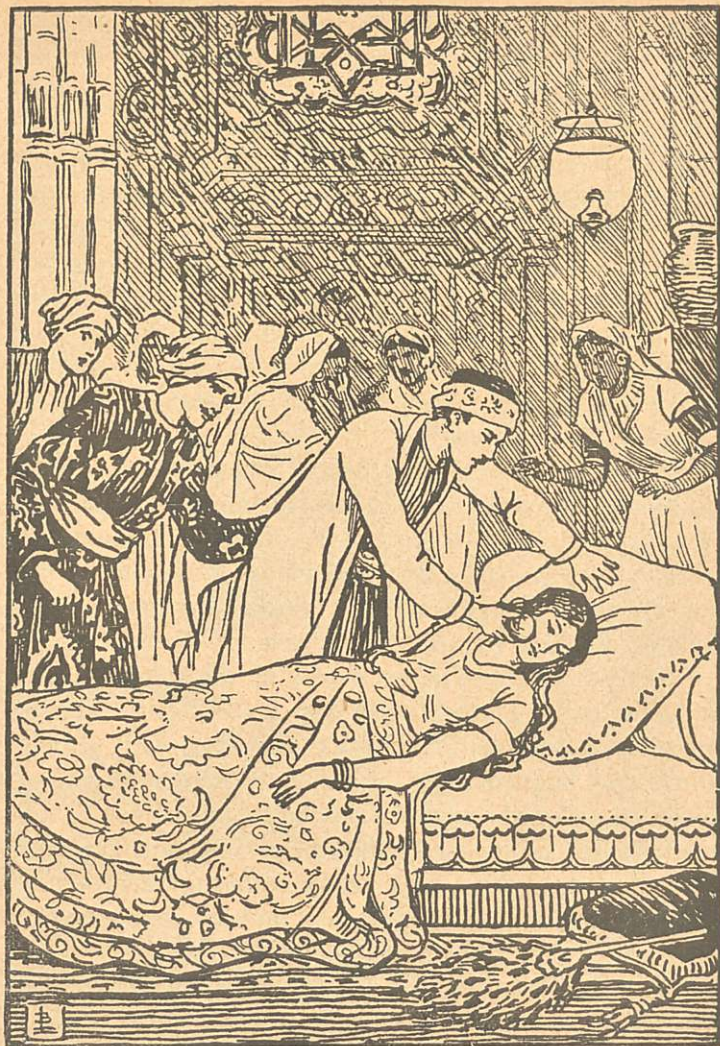
»Voi, veljeni!» huusi Hassan prinssi tuskan äänellä, »mitä varten olemme tehneet pitkät, väsyttävät matkamme? Muutaman minuutin päästä meidän kallis prinsessamme on vetävä viimeisen hengähdyksensä! Minä näin hänen makaavan liikkumattomana vuoteellaan ja kaikki naiset hänen ympärillään kyöneissä.»

Ali prinssi otti putken veljensä kädestä ja katsottuaan sillä hän kovin järkyttynä antoi sen Ahmed prinsille.

Heti kun Ahmed prinssi huomasi, että oli todella laita niin kuin hänen veljensä oli sanonut ja että prinsessan loppu oli lähellä, hän viivyttelämättä puhkesi sanomaan: »Veljet, hän on todellakin lähellä kuolemaa, mutta jos kiirehdimme, niin minulla on keino, joka voi palauttaa hänet elämään. Istuutukaamme kiireesti toivomusmatolle ja siirtykäämme palatsiin.»

Kaikki kolme prinssiä asettuivat nyt heti matolle ja toivoivat, ja silmänräpäyksessä olivat he perillä Nouronnihar prinsessan sairashuoneessa.

Kun näin äkkiä ilmaantui kolme nuorta miestä, joita oli niin vähän odotettu, että heitä ei ensiksi tahdottu tunteakaan, säikähdytti se läsnäolijat, jotka eivät voineet kuvitella, kuinka he olivat päässeet siihen palatsin osaan, johon miesten ei ollenkaan sallittu tulla. Mutta Ahmed

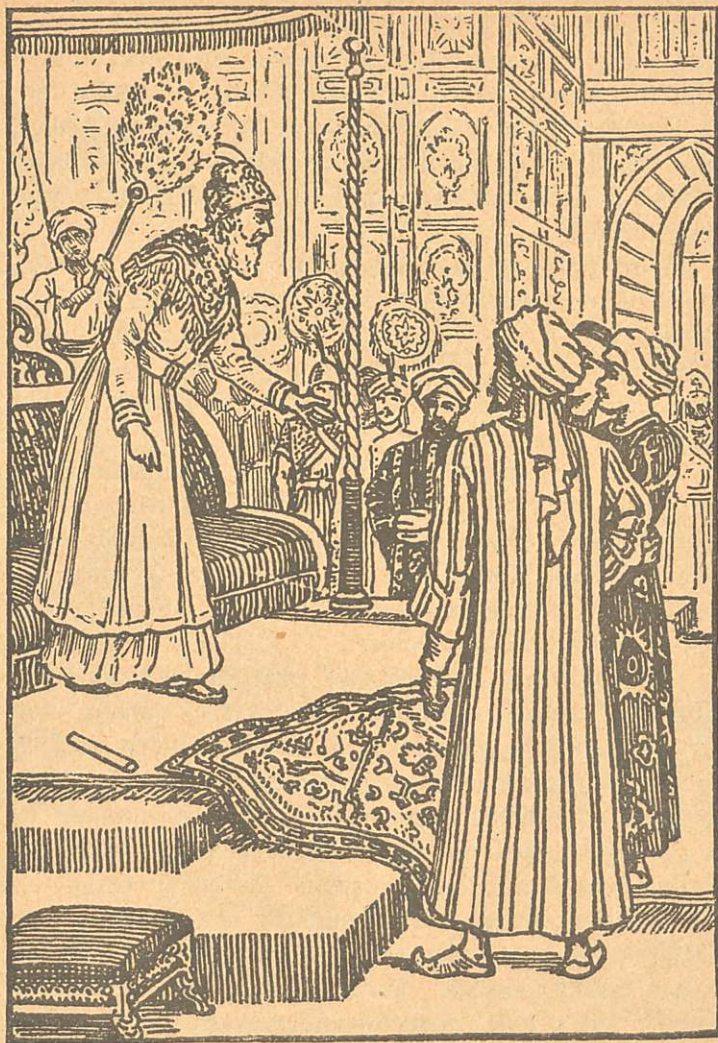
»Hän piti omenaa prinsessan nenän edessä.»

prinssi ei antanut heille aikaa vastustaa heidän läsnäoloansa. Hän lähestyi nopeasti vuodetta ja piti omenaa prinsessan nenän edessä. Kului joku hetki epävarmuudessa; sitten prinsessa avasi silmänsä, käänsi päätään puolelle ja toiselle, katsellen ihmetellen noita surevia ja itkeviä ihmisiä, sitten hän nousi istualleen, aivan kuin olisi herännyt virkistävästä unesta, ja sanoi haluavansa pukeutua. Iloissaan hänen naisseuralaisensa ilmoittivat hänelle, että hän parantumisestaan vaarallisesta taudista sai kiittää noita kolmea prinssi serkkuaan, ja hän kiittikin heitä sydämellisesti. Nämä sitten poistuivat ja prinsessan pukeutumisen aikana menivät kunniatervehdykselle isänsä, sulttaanin, luokse.

Sulttaani tuli iloiseksi heidät nähdessään ja syleili heitä sydämellisesti, ei vain heidän onnellisen palaamisensa vuoksi, vaan myöskin siitä ilosta, että hänen veljensä tytär, jota hän rakasti kuin omaa tyttärtään, oli niin ihmeellisellä tavalla parantunut, vaikka hovilääkärit eivät antaneet hänestä enää mitään toiveita.

Prinssit näyttivät sitten kukin ne merkilliset esineet, mitkä he olivat tuoneet mukanaan matkoiltaan: Hassan prinssi toivomusmattonsa, jota hän ei ollut jättänyt prinsessan huoneustoon; Ali prinssi norsunluisen putkensa ja Ahmed prinssi merkillisen omenansa. Kun kukin heistä oli antanut lahjansa ja selittänyt sen merkillisen ominaisuuden, pyysivät he sulttaanin ratkaisemaan heidän kohtalonsa ja lupauksensa mukaan sanomaan, kenelle hän antaisi prinsessan vaimoksi.

Sulttaani kuunteli ystävällisesti ja keskeyttämättä heidän puheitaan ja oli sitten jonkun aikaa vaiti, ikäänkuin olisi miettinyt, minkä vastauksen antaisi. Viimein hän sanoi: »Poikani, ilolla ratkaisisin asian jonkun teistä hyväksi, jos vaan voisin tehdä sen oikeuden mukaan,

Sulttaani lausuu mielipiteensä.

mutta miettikääpäs vähän, onko se mahdollista. Se on totta, että prinsessan tulee paranemisestaan kiittää Ahmed prinssin omenaa; mutta ajatelkaas, olisiko se voinut tehdä hänelle mitään palvelusta ilman Ali prinssin putkea, joka näytti teille hänen vaaranalaisen tilansa, ja ilman Hassan prinssin mattoa, joka toi teidät kaikki tänne ihan viime hetkellä.

»Sinun putkesi, Ali, ensin ilmaisi sinulle ja veljillesi, että olitte kadottamaisillanne serkkunne; mutta mietipäs, olisiko tämä auttanut sinua tai häntä ilman vanhemman veljesi mattoa, joka toi teidät tänne, ja ilman nuoremman veljesi omenaa, joka teidän saapumisenne jälkeen oli niin arvaamattomaksi avuksi.

»Mitä tulee sinun mattoosi, Hassan, huomaathan, että siitä olisi ollut varsin vähän käytännöllistä hyötyä, ellet Alin putken avulla olisi tiennyt, milloin ja minne oli tultava, ja ellei Ahmed prinssin omena olisi kyennyt vapauttamaan prinsessaa kuoleman kourista, sittenkun olitte maton avulla lentäneet tänne.

»Senvuoksi ei matolla eikä putkella eikä omenalla-kaan ole ollenkaan suurempaa arvoa toisten rinnalla, vaan ne ovat kaikki täysin samanarvoisia. Sentähden minä en voi näillä perusteilla antaa prinsessaa kenellekään teistä, ja ainoa etu, minkä olette matkoistanne saavuttaneet — ja sen aivan tasa-arvoisesti — on se, että te kaikki kolme olette yhdessä auttaneet prinsessan jälleen terveeksi.

»Vaikka minua suuresti surettaa, että olen pakotettu ratkaisemaan asian näin, en oikeuden mukaan voi muullakaan tavalla ratkaista. Mutta minä en tahdo enää kauemmin pitää teitä epä tietoisuudessakaan ja senvuoksi minun täytyy käyttää toista keinoa ratkaistakseni teidän välillänne. Ottakaa kukin jousi ja yksi nuoli ja menkää kapungin porttien ulkopuolelle sille kentälle, jolla hevosiä harjoitetaan. Tulen teidän luoksenne heti kun

Ahmed prinssi ampui viimeiseksi.

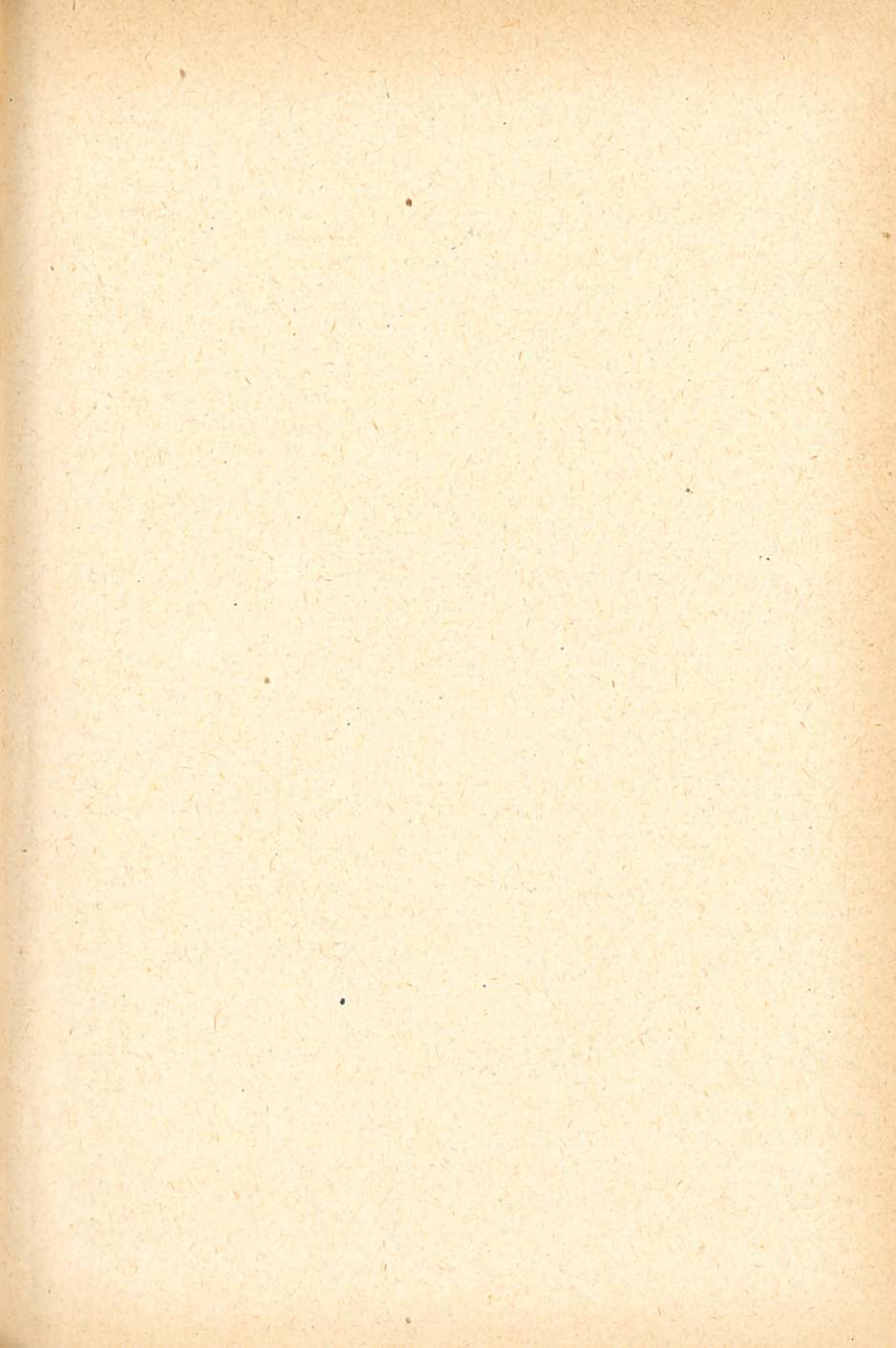
olen saanut nämä mainiot merkillisyydet, joista kiitän teitä mitä sydämellisemmin, sijoitetuiksi museooni, jossa niiden tulee olla aina valmiina käytettäväiksi, milloin tarve vaatii. Sittenkun olen saapunut luoksenne, on kunkin teistä ammuttava nuolensa, ja minä annan Nouronnihar prinsessan sille, joka ampuu kauimmaksi.»

Prinssit, jotka tunnustivat isänsä ratkaisun oikeaksi ja suostuivat hänen uuteen ehdotukseensa, läksivät varustautumaan kukin jousella ja nuolella ja menivät sitten suuren kansajoukon seurattessa kaupungin ulkopuolella olevalle kentälle.

Sulttaani tuli myöskin pian; heti senjälkeen Hassan prinssi, ollen vanhin, jännitti jousensa ja ampui nuolensa. Senjälkeen ampui Ali prinssi, ja hänen nuolensa nähtiin putoavan koko joukon kauemmaksi kuin veljen. Ahmed prinssi ampui viimeiseksi, mutta ei kukaan voinut huomata, minne hänen nuolensa putosi; ja vaikka kaikki hakivat sitä kentältä kaikkialta, ei sitä löydetty, ja niin ollen se julistettiin kadonneeksi. Sulttaani ratkaisi nyt asian Ali prinssin hyväksi; ja häät vietettiin joku päivä myöhemmin suurella komeudella ja julkisilla huvitteluilla.

Kun häät oli vietetty, päätti Hassan prinssi, että hän, kun hän kerran ei saanut Nouronnihar prinsessaa puolisokseen, ei enää naisi ketään toistakaan. Ja niin hän luopui oikeudestaan nousta isänsä jälkeen valtaistuimelle ja meni luostariin, jossa eräs kuuluisa sheikki, joka oli vetäytynyt pos maailmasta, kasvatti häntä monilukuisten muiden oppilaiden kanssa.

Ahmed prinssi läksi jälleen matkoille; jonkun ajan kuluttua hän nai kauniin haltijattaren, joka asui komeassa palatsissa maan alla. Myöhemmin hän tuli hallitsijaksi isänsä jälkeen, ja näin hänestä ja haltijattaresta tuli Intian sulttaani ja sulttaanitar.

Lasten parhaita kirjoja:

Topeliuksen „Lukemisia lapsille,” taiteilijain kuvittama loistopainos, V. Tarkiaisen ja Valter Juvan suomentama. — „Kuinka rikas onkaan se maailma, johon satujen kuningas lapsen ohjaa! Kuinka kirkas ja puhdas samalla!” (*Ilkka.*) — 2 osaa, yht. 37: —.

Andersenin satuja ja tarinoita. Viisi kirjaa. — „Ne eivät koskaan vanhene. Niissä on aina sama tuoreus, sama puhdas henki ja sadun ihmeellinen salaperäisyys.” (*Anni Swan.*) — Kuvitus on erittäin hyvä. — Neljä ensin. yhteen sid. 8: —; viides 2: —, sid. 3: —.

Anni Swanin satuja: *Satuja lapsille luettavaksi* (s. 1: 50), *Satuja II* (s. 1: 75). *Tarinoita lapsille* (s. 1: —), *Satuja ja tarinoita* (s. 3: —), ja *Jänis Vemmelsäären seikkailut* (s. 2: —) — „Anni Swan on saanut satuihinsa syvemmän ja sydämmellisen määrän kuin mihin tavallisesti on totuttu. Ilolla voi ne antaa jokaisen lapsen käteen.”

Salon pojat, Iivo Härkösen reipas kirja kolmen karjalaispojan puuhista. — „Se on kaunis tarina, liioittelusta vapaa ja sydämmellinen.” (*Laatokka.*) Sid. 2: 50.

Musta härkä, Maria Jotunin kirjoittama jännittävä satu. Sid. 2 mk.

Satuja, Ingeborg Maria Sickin viehättävä kokoelma. Sid. 1: 25.

Satuprinssi, Hedvig Lagerlöfin satuja. Sid. 1: —.

Pikku Elsa ja hänen ystävänsä: 6 pientä kirjaa. Alice Crayn kirjoittama sarjajulkaisu, jonka kukin kertomus liittyy johonkin Isämeidän rukouksen lauseeseen. Sid. yht. 3: —.

Peik, Barbra Ringin lapsiromaani. sid. 3: —.

Peik suuressa maailmassa, Barbra Ringin lapsiromaani, — „Emme saata muuta kuin suositella sitä lämpimimminkin koteihin, joissa siitä varmaan jokainen perheenjäsen lukee mielihyvin.” Kirja kuvaa reippaalla huumorilla pikku orpopojan peräti omintakeista elämää aikaihmissen maailmassa. 3: —.

Mustalaistyttö, Jeanne Colombin kaunis kertomus nuoresta villikosta. — „Kertomuksen puitteissa on monta kaunista kuvausta oikeasta lähimmäisen-rakkaudesta, jotka suuressa määrin avartavat nuorten lukijain tunne-elämää ja ohjaavat sitä oikealle tolalle.” (*Uusi Aura.*) Sid. 3: —.

Uroita, englantilaisen kirjailijan Charles Kingsleyn lapsilleen kertomia kreikkalaisia sankaritaruja. 2: 50, sid. 3: 75.

Wilhelm Tell, Franc-Nohainin lapsille kertoma sveitsiläisen vapaus-sankarin tarina. — „Kylvää nousevaan polveen niitä mielenavun ituja, joita vapauttansa hellivän ja sen puolesta uhrautuvan kansan sydämessä täytyy versoa ja kasvaa.” (*Kansänvalistus.*) Sid. 2: —.

Tarinoita ja pieniä pilajuttuja, ranskalaisen Charles Wagnerin sydämmellisiä ja samalla kasvattavia kertomuksia. 3: —.

Werner Söderström Osakeyhtiö, Porvoo.